

ՀԱՍՏԱՓՈՐԵԱՆ ԹԱՂԱՊԵՏ՝

Մեր հաստատությունն վրսեմ թաղապետ,
Յիրաւի՝ է մի մեծ քաղաքագէտ,
Բայց դժբաղդաբար
Ոչ քաղաքավար:
Կունտ կըլոր պըտուկ մի գըլուխ ունի,
Բայց նորա մէջը խելք քառանկիւնի.
Արտաքուտ հանճար,
Ի ներքուտ անճար:
Մեր թաղապետին աչքն է հեռատես,
Սակայն կոյր լինի երբ գայլ և աղուէս
Խեղճ ժողովրդին
Հալածեն գորդին:
Զինքը բամբասեն իբրեւ անտարբեր,
Ես ըստոյգ գիտեմ որ է մարդասէր,
Բայց դժբաղդաբար
Ոչ է մարդավար:
Մեր թաղապետն է շատ ազատամիտ,
Բայց ինչ ընէ երբ մեր թաղին կոպիտ՝
Ոչ վայլէ դպրոց
Այլ յիմարանոց:
Մեր թաղապետն է հաշուոց մէջ հմուտ,
Սակայն օրէ օր թաղին եկամուտ
Շատ զարմանալի
Կերպիւ կը հալի:
Մեր թաղապետն է արի և կտրիճ,
Բայց սուրն է նորա ոսկորէ կտրիչ,
Եւ նորա վառոդ
Անմեղ քըթախոտ:

1. Երկու քերթուածներուն այս ընդհանուր վերնագիրը
փոխ կ'առնեն հեղինակին՝ սիրելի բանաստեղծ Մկր-
տիչ Աճէմեանի ծանօթ գործէն:
Այս անգամ ալ հրապարակաւ շնորհակալութիւն կը
յայտենք որ հեղինակին ազնիւ գուտըրը մեզի և մեր
ընթերցողներուն այս հաճոյքը կ'ընէ կարգաւու պարզ,
յստակ և անկեղծ բարախումբերը Աճէմեանի սրտին՝ որ
թափանցիկ գուարթութիւն մ'ունի, մինչեւ անգամ տխուր
նիւթերուն մէջ, համեմատ իր իսկ բացատրութեան՝ թէ

Ի ՍԳԱԼԻ ՄԱՀ

ՀԱՄԵՍԱՓՈՅԼ ՍՐՈՒՆԻ ՏԻԿՆՈՋ

ՆԻԿՈԳԻՄՈՍԵԱՆ

ՆՈՒԱԳ

Արտասուեսցուք զայնս՝ որք ի բանտ, յաքսոր
Հիւծին և փտին վասըն Հայրենեաց:
Զըստրուկն ողբասցուք որ հէք միջակոր,
Գործէ գիտիտ երկիր և ոչ ունի հաց:
Լացցուք զայնս՝ որոց կիրք հրապուրական
Բզմիտս հարկանեն յափն յիմարութեան,
Կամ զայն՝ որ անփոյթ զամս կենաց կրէ,
Եւ գուրկ յօրհնութեանց անցանէ յերկրէ:

Բայց ընդէ՛ր լացցուք զառաքինի մայր
Որ փառք իւր տոհմին, համեստ, գեղաշուք
Քան իմաստութեամբ զայլըս բարձրանայր:

Երանի՛ որոյ բարձան վիշտ և սուգ,
Զորոյ արտասուս սրբեաց երկնիցն Հայր,
Մի՛ զարդարն այն, ո՛հ, այլ մի՛ ողբասցուք,

ՄԿՐՏԻՉ ԱՃԷՄԵԱՆ

«Իմ մուտայն արդէն է պարզ և համեստ,
Ոչ ստիկ զիտէ, ոչ շողորթթիւ,
Այլ հնչեցընել սիրէ սրտիս թիւ»:

Ծ. Խ.

2. Հաստատութեան քաղապետը՝ Աւերսան Է. Խո-
րասանճեանն է, ինչպէս հաճած է ծանօթագրել յարգելի
ընդօրինակողը: Տիկին Ս. Նիկողիմոսեան ալ անշուշտ
ծանօթ դէմը մ'ըլլալու է հին սերունդին,

Ծ. Խ.

ՕՐՈՒԱՆ ԳՐՔԵՐ

ՀՐԱՉ ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ. — «Մեր Կեանքը» վէպ.
Փարիզ 1934. տպ. «Արաքս». Գին 15 ֆր. էջ 394.

Նորահաս գրողներէն է վիպասանը. և
նոր չէ որ կը գրէ. արդէն ծանօթ «Յա-
ռաջ»-ի և «Նաւասարդ»-ի մէջ իր վիպակ-
ներով: «Մեր Կեանքը» վէպին մէջ ան
ցոյց կու տայ իր կարողութիւնը իբրեւ
իրապաշտ դպրոցի ջահակիր: Առաջինն է
որ ի յայտ կու գայ մեր մէջ իր վէպին ան-
պարկեշտ մերկութեամբը, թէեւ նպատակն
ուղիղ կը թուի և բարոյական, ատով այ-
լասերեալ հայրեր ու մայրեր պիտի զգու-
շանան պղծելու ամուսնութեան տաճարը.
պիտի սոսկան ամէնէն նուաստացուցիչ
ցոփութիւններէն, պիտի մտածեն որ վա-
ղը իրենց զաւակը զիրենք դիմակաթափ
պիտի ընէ, իրենց դէմ պիտի ըմբոստա-
նայ, զի իրենք ախտերու սերմը կը դնեն
իրենց զաւակին մէջ: Ահա՛ այդպէս ծնողը
իրենց մանուկներուն ոճրագործը կ'ըլլան:
Հ. Զարդարեան առանց բարոյախօսի վե-
րաբերուն ուսերուն վրայ ձգելու, դիմա-
կաթափ կ'ընէ այդ ոճրագործ ընտանիք-
ները որոնք արտասահմանի մէջ ալ ա-
ւելի կը շահատակին ցոփութեանց մէջ,
ընդօրինակելով և իրագործելով գաղթա-
վայրի ամէնէն զգուշի ու պիղծ ունա-
կութիւնները:

Հ. Զարդարեան իրապաշտ գրականու-
թեան առաջին հիմնաքարը ինք զրած կ'ըլ-
լայ իր «Մեր Կեանքը» վէպով: Ան ա-
րուեստագէտ մըն է, իր հօր նրբաճաշակ
ոճին զարդերը փոխ չ'առնել, զի յար-
մար չի դատեր զայն իր այս նիւթին.
Իր հայրը, նկարագեղ գրչի անզուգական
վարպետը, կը գրէր ու կը քարոզէր ընդ-
օրինակել ամէնէն հաւատարիմ՝ ճշտու-
թեամբ առարկան, գրագէտին յաջողութիւնը
ատոր մէջն է կ'ըսէր: Հրաջ իր հօր հնա-
զանդելով կրցած է յաջողիլ նուաճելու իր

ԲԱԶՄ. ՆՈՅՆԱՐԵՐ-ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1934

նիւթին դժուարութիւնները, և միեւնոյն
ատեն յայտնած է գրական արուեստի հրմ-
տութիւնը:

ՄԱԼԽԱՍ. — «Զարթօնք» Ա-Ե հատոր. 1933-
1934. Պոստոն տպ. «Հայրենիք»-ի:

Այս հինգ հատորները մեծ հետաքրքրու-
թեամբ պիտի ուզէ կարդալ՝ այն որ մէկ
քանի տարի առաջ կարդաց նոյն հեղինա-
կին «Ապրումներ» իրական կեանքէն առ-
նուած գերազանցօրէն գեղեցիկ վիպասա-
նական պատմութիւնը: Մինչ այդ Ս. մեծ
հատորին յաջորդող Բ. հատորին կը սպա-
սէինք, ահա կը ստանանք հեղինակին այս
հինգ հատոր ընդարձակ աշխատասիրու-
թիւնը, ուր պատմութիւնը չի լմնար,
շարունակութիւնը պիտի կարդանք նոյն
հեղինակին «Լուսադիմիկ» վերնագրով ու-
րիշ երկու հատորներուն մէջ, անոնք ալ
շուտով լոյս կը տեսնեն: Ասոնցմէ զատ
Սանասարեանի նախկին սաներէն՝ այդ
ժրջան աշխատաւորը ժամանակին հրա-
տարակած է «Յեղափոխական վեպիկներ»,
«Ներկայ տպը և իր պատճառները» վեր-
նագրով գրքերը՝ որոնք սպառած են: Այդ
առաջին վիպական հատորը տաանեակ տա-
րիներ առաջ յոռետես գրողներէ շատ
գնահատուած էր, անկէ վերջը հեղինակը
գրելէ կը դադրի, նախ ինքն իր գրչէն
ուզած է գոհ ըլլալ, ուրիշներուն գնահա-
տումին կարեւորութիւն տուած չէ երբեք:
Անտարակոյս ամէն գրող ինքնին դատելու
է իր արժէքը. ուրիշներուն կշիռը այն-
քան արդար չէ, ո՛չ գնահատումի և ոչ
ալ քննադատութեան մէջ. չմոռնանք ի-
մաստունին «Ծանիր զքեզ» ճշմարիտ
խօսքը:

Մալխաս իրական կեանքէն առնուած
վիպասանութեան մէջ յաջողելու համար,
կեղծ գրականութենէն բոլորովին հեռա-
ցաւ, իրապաշտ մը դարձաւ, և աշխա-
տեցաւ արուեստէն աւելի իրական ու բնա-
կան գրող մ'ըլլալ, և պարզութիւն հագցը-
նել ճշմարտութեան, և սիրցնել իր գրիչն
ու սիրցնել նաեւ իր գրութեան նիւթ եղող
դէմքերն ու դէպքերը: